

სასამართლო პრაქტიკა

► 1 – 3/2020

სამოქალაქო საქმის წარმოების შეჩერება ადმინისტრაციულ საქმეზე გადაწყვეტილების გამოტანამდე

უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 22 იანვრის განჩინება № ას-1719-2019

სკ-ის 312 I, II მუხლი
სსკ-ის 279 დ) მუხლი

ვინდუკაციური სარჩელის განხილვა არ შეჩერდება, თუ პარალელურად განიხილება ადმინისტრაციული საქმე საკუთრების რეგისტრაციის ბათილობასთან დაკავშირებით.
(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

I. ფაქტობრივი გარემოებები

სასამართლომ დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა ნივთის უკანონო მფლობელობიდან გამოთხოვის თაობაზე, რაც სააპელაციო წესით გასაჩივრდა. სააპელაციო სასამართლომ შეაჩერა საქმის წარმოება პარალელურად მიმდინარე ადმინისტრაციული დავის გამო, რომლის ფარგლებშიც განიხილებოდა მოპასუხის სარჩელი საჯარო რეესტრის წინააღმდეგ. მოპასუხე მოითხოვდა საჯარო რეესტრის იმ გადაწყვეტილების ბათილად ცნობას, რომლითაც მოსარჩელე სადავო ნივთის მესაკუთრედ დარეგისტრირდა. წარმოების შეჩერების შესახებ განჩინება კერძო საჩივრით გაასაჩივრა მოსარჩელემ.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საკასაციო სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა კერძო საჩივარი - გააუქმა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და საკითხი მეორე ინსტანციის სასამართლოს ხელახლა განსახილველად დაუბრუნა. უზენაესმა სასამართლომ არ გაიზიარა მეორე ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა სკ-ის 312-ე მუხლზე მითითებით - საჯარო რეესტრის ჩანაწერის უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია მოქმედებს მანამდე, ვიდრე საწინააღმდეგო არ დამტკიცდება, ხოლო ეს უკანასკნელი შესაძლებელია უფლების საფუძვლად არსებული გარიგების ბათილობით. საქმისწარმოების შეჩერება დასაშვებია მხოლოდ იმ პირობით, თუ სხვა საქმეზე გამოტანილ გადაწყვეტილებას შეიძლება, მიეცეს პრეიუდიციული მნიშვნელობა სასამართლოს განხილვაში არსებული საქმის გადაწყვეტისას. სსკ-ის 312 II მუხლის სიტყვასიტყვითი განმარტების მიხედვით, სასამართლოში საჩივრის (სარჩელის) შეტანა გამოორიცხავს ამ ნორმით გათვალისწინებული ვარაუდის მოქმედებას, რაც, საკასაციო სასამართლოს მსჯელობით, არასწორია, ვინაიდან მარტოდენ გასაჩივრების ფაქტი არ აჩერებს საჯარო რეესტრის ჩანაწერების უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფციის მოქმედებას, თუ არ დადასტურდა უფლების ნამდვილობის ხარვეზი თავად გარიგების მხარეთა მიერ ან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით. მანამდე ივარაუდება, რომ რეგისტრაციის შედეგად განხორციელებული ჩანაწერი სწორია და, შესაბამისად, უფლება - ნამდვილი.

III. კომენტარი

თუკი დროებით განხილვის მიღმა დარჩება მოცემულ გარემოებებში საქმის შეჩერების მიზანშეწონილობის საკითხი, უზენაესი სასამართლოს მსჯელობა, რომელსაც ეფუძნება სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმებას, არასწორია. ზოგადად, მართებულია ხაზგასმა იმისა, რომ საჩივარი/სარჩელი რეგისტრირებული პროცესის წინააღმდეგ არ აქარწყლებს ჩანაწერის სისრულისა და სისწორის პრეზუმფციას,¹ თუმცა სკ-ის 312 II მუხლის მიზანი უძრავი ნივთზე საკუთრების მესამე პირებისთვის საჯაროობისა და სამოქალაქო ბრუნვის ინტერესების დაცვაა და ის მოთხოვნები, რომელსაც ხსენებული ნორმა უწესებს ამ ვარაუდის გაქარწყლებას, მხოლოდ გარიგების საფუძველზე უფლების შემძენზე ვრცელდება. ამის დადგენისთვის საკმარისია ნორმის სიტყვასიტყვითი განმარტების მოშველიება. სასამართლოსთვის გამოსაყენებელია სკ-ის 312 I მუხლი, რომლის დანიშნულება მხოლოდ მტკიცების ტვირთს განაწილება და რეგისტრაციის უსწორობაზე მიმთითებელზე ამ გარემოების დადასტურების ვალდებულების დაკისრებაა. აქედან გამომდინარე, თუ სხვა საქმეში მიმდინარეობს დავა, რომელიც ეჭვქვეშ აყენებს რეგისტრირებული პირის უფლებას, სასამართლო არაა უფლებამოსილი საქმის შეჩერების მოთხოვნა უარყოს მხოლოდ საკუთრების სწორად რეგისტრაციის პრეზუმფციაზე მიითითებით. შე-

საბამისად, არც ის დაშვებაა სწორი, რომ საქმე შეიძლება შეჩერდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც პარალელური სამართალწარმოებით მოთხოვნილია რეგისტრაციის დამფუძნებელი გარიგების ბათილობა.²

ამოსავალი ნერტილი, რომელსაც სასამართლომ უნდა დააყრდნოს წარმოების შეჩერების გადაწყვეტილება, სასამართლოს რესურსების ეფექტური განაწილება და მხარეების ძალისხმევის ეკონომიაა. ამას სასამართლოსადმი მიმართვის უფლების ბოროტად (ხელოვნურად) გამოყენების შედეგების აღმოფხვრა უპირისპირდება. სსკ-ის 279 დ) მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულება უნდა პოულობდეს ბალანსს დასახელებულ ურთიერთდაპირისპირებულ ინტერესს შორის, რაც შესაძლებელი გახდება, სასამართლოს მართებული მითითების მიხედვით, თუ საქმის წარმოების შეჩერების მოვალეობა იარსებებს მხოლოდ სხვა საქმის შედეგების მიმდინარე საქმისთვის პრეიუდიციული მნიშვნელობისას.³ სსკ-ის 106 ბ) მუხლის მიხედვით, პრეიუდიციულია ის ფაქტები, რომელიც იმავე მხარეების მონაწილეობით მიმდინარე სამოქალაქო საქმეზე კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებითაა დადგენილი. აქედან გამომდინარე, საერთოდ ზედმეტია დამატებითი გარემოებების დადგენა და გამოკვლევა იმ პირობებში, როდესაც პარალელურად მიმდინარე საქმეს (ამ შემთხვევაში იმის გამო, რომ ის ადმინისტრაციული დავა) საერთოდ არ აქვს პოტენციური დაადგინოს პრეიუდიციული მნიშვნელობის

¹ თუმცა მხედველობაში არ ყოფილა მიღებული ის, რომ სკ-ის 312 II მუხლში ნახსენები საჩივარი გერმანული სამართლის სხვა შინაარსის მქონე ინსტიტუტის არათანმიმდევრული რეცეფციაა (იხ. ვ. ებერჰარდი/ლ. სირდაძე, მომაკვდავის გაცოცხლების ამოო მცდელობა, შედარებითი სამართლის ჟურნალი, 1/2019, მე-16 და შემდგომი გვერდები), რაც საერთოდ გამორიცხავს იმ განმარტების გაკეთების შესაძლებლობას, რომელიც სასამართლომ უარყო.

² ასეთ გარემოებებში საქმის შეჩერება საერთოდ მიზანშეწონილი ჩანს (კონსტიტუციის 31-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის სიტყვების „დროული განხილვის უფლება“ სასამართლოს მხოლოდ ეფექტის გამო) და სასამართლომ უნდა გამოიყენოს საქმეთა ერთ წარმოებად განხილვის უფლებამოსილება, სსკ-ის 182 IV მუხლის მიხედვით.

³ თ. ლილუაშვილი, ვ. ხრუსტალი, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, თბილისი, 2004, 466.

მქონე ფაქტები. სსკ-ის 411 და 412 I მუხლების მიხედვით, არ არსებობდა საქმის მეორე ინსტანციის სასამართლოსთვის დაბრუნების საფუძვლები და საკასაციო სასამართლოს თავად უნდა მიეღო გადაწყვეტილება საქმის წარმოების შეჩერებაზე უარის თქმის შესახებ.

საკითხის პრობლემურობასა და მოცემული გადაწყვეტის ირაციონალურობას წარმოაჩინს იმის ხაზგასმა,⁴ რომ პირს, რომელსაც სურს საკუთრებაზე სხვა პირის რეგისტრირებული პოზიციის მისთვის მიკუთვნება, შეუძლია მოითხოვოს შესაბამისი რეგისტრაციის ბათილობა ადმინისტრაციული წესით, სადაც სადავოდ გახდის ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილებას რეგისტრაციაზე. მოცემულ შემთხვევაში ადმინისტრაციული სამართალწარმოება გამოსაყენებელი უნდა იყოს მხოლოდ მაშინ, როდესაც ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, რომლის საფუძველზეც საკუთრება დარეგისტრირდა, ეწინააღმდეგება კანონს ან არსებითად დარღვეულია მისი მომზადების ან გამოცემის კანონმდებლობით დადგენილი სხვა მოთხოვნები, სზაკ-ის 60¹ I მუხლის მიხედვით. ამის მაგალითია პირის მესაკუთრედ შეცდომით რეგისტრაცია და, ზოგადად, საჯარო რეესტრის თანამშრომლის ნებისმიერი ქმედება, რომელიც არღვევს შესაბამისი აქტის მიღების ფორმალური თუ მატერიალური კანონიერების წინაპირობებს. ამდენად, დავა, სადაც მოპასუხედ ადმინისტრაციული ორგანო სახელდება, ადმინისტრაციული სასამართლოს განსჯადია მხოლოდ მაშინ, როდესაც რეგისტრაციის უსწორობა საჯარო რეესტრის კომპეტენციის სფეროში დაშვებული კანონსაწინააღმდეგო ქმე-

დებიდან მომდინარეობს.⁵ სხვა ნებისმიერი საფუძველი, რომელიც პირს აძლევს რეგისტრირებული პოზიციის⁶ დაბრუნების შესაძლებლობას, სამოქალაქო დავაა და ამ შემთხვევებში ადმინისტრაციული სამართალწარმოების დაწყება შეიძლება იყოს გამოყენებული სსკ-ის 106 ბ) მუხლის შედეგების თავიდან აცილების საშუალებად. ადმინისტრაციულ საქმეთა განმხილველმა სასამართლომ უარი უნდა თქვას ასეთი სარჩელის წარმოებაში მიღებაზე, ასკ-ის 1 I და სსკ-ის 186 I ე) მუხლების მიხედვით, სსკ-ის 187 I მუხლით დაკისრებული ვალდებულებების შესრულებით.

ნინო ქავშბაია

▶ 2 – 3/2020

ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების რეალიზაციის ზოგადი და სპეციალური დამაბრკოლებელი გარემოებები

უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 08 ივნისის № ას-38-38-2018 გადაწყვეტილება

სკ-ის 327, 352, 405, 495, 128, 129, 130, 411 მუხლები

⁴ განსახილველი განჩინების შინაარსიდან ვერ დგინდება ვინდუკაციის მოპასუხის მიზანი ადმინისტრაციული სამართალწარმოების დაწყებისას, ამიტომ მსჯელობა თეორიული ხასიათისაა.

⁵ თუმცა ეს მსჯელობა არ იძლევა უკუდასკვნის შესაძლებლობას და არ გამორიცხავს იმავე მოცემულობაში სამოქალაქო სამართალწარმოებას - ასეთ შემთხვევაშიც რეგისტრირებული პირი უსაფუძვლოდ გამდიდრებულია და აქვს ნივთის ნამდვილი მესაკუთრის უკურეგისტრაციის ვალდებულება, სკ-ის 982 I მუხლის მიხედვით.

⁶ საქართველოში მოქმედი კაუზალობის პრინციპის გამო, ბათილ გარიგებას, რომლის საფუძველზეც პირი მესაკუთრედ დარეგისტრირდა, შემძენზე საკუთრება ვერ გადააქვს, ამიტომ ერთადერთი, რასაც ის მოიპოვებს, მათი განკარგვის უფლებამოსილებაა.